

Nämndsbudget 2023

Förskolenämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Nämndens ansvar	4
Plan för verksamheten	5
Utveckling av nämndens verksamhet.....	5
Förskolans uppdrag	5
Förskolans planeringsförutsättningar.....	6
Budgettilldelning, resursfördelning och bidrag på lika villkor.....	7
Kapacitet, årsvariation och ändamålsenliga lokaler.....	7
Kompetensförsörjning, kompetensutveckling och ledning.....	8
Digitalisering och systemförvaltning.....	10
Barns uppväxtvillkor och fler barn i förskola.....	10
Nämndens prioriteringar.....	12
Likvärdig förskola.....	12
Stärka kompetensförsörjningen.....	12
Stärka ledning och styrning.....	14
Stärka förutsättningarna för barns rätt till stöd, språkutveckling och värdegrundsarbetet.....	14
Vidareutveckla det systematiska kvalitetsarbetet.....	16
Digitalisering som utvecklingsverktyg.....	16
Fler barn i förskola	17
Plan för ekonomin.....	18
Volymer	18
Intäkter och kostnader.....	19
Grundbelopp.....	21
Budget för kommunala förskolor.....	23
Resultaträkning.....	24
Investeringsram.....	25

Bilagor

Bilaga 1: Regler för ersättning till kommunala och fristående förskolor och pedagogisk omsorg

Bilaga 2: Grundbelopp till förskolor och pedagogisk omsorg 2023

Bilaga 3: Specifikation av grundbelopp 2023

Sammanfattning

De första fem-sex åren i ett barns liv är grundläggande för den kognitiva, emotionella, sociala, fysiska och språkliga utvecklingen. Särskilt intensiv är utvecklingen under barnets första 1000 dagar. Barnen deltar i förskolan under sina mest utvecklande och känsliga år. Förskolans uppdrag att främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära kräver en förskola som varje dag kan möta varje barn med hög och likvärdig kvalitet. På så sätt grundläggs också stadens arbete med barnrätt, jämställdhet och antidiskriminering. I ett bredare samhällsperspektiv bidrar en förskola som svarar upp till de högt ställda kraven i skollagen och förskolans läroplan till att jämna ut sociala skillnader och till att stärka arbetet med en hållbar utveckling i Malmö.

Kvaliteten i förskolan avgörs i det dagliga mötet mellan barnen och förskolans personal. Tillgången till medarbetare med formell och hög kompetens, samt en likvärdig fördelning av kompetensen mellan förskolor är avgörande för att barnen ska få den utbildning de har rätt till. Det är en central del av det kompensatoriska uppdraget att säkerställa en likvärdig förskola som möter varje barns behov av stöd i sin utveckling och i sitt lärande. Detta är särskilt viktigt i en stad som Malmö där många barn växer upp i familjer med begränsade ekonomiska förutsättningar och där boendesegregationen är stor. Medarbetare i stadens förskolor ser, möter och förhåller sig till dessa utmaningar varje dag och har i uppdrag att arbeta kompensande i mötet med barnen. Förskolan som arena för förebyggande arbete och för tidiga insatser riktade till barn förutsätter nära samverkan med andra nämnder.

Uppföljningar i nämndens verksamhet visar på bristande förutsättningar för flera förskolor att möta barns behov av utveckling i sitt lärande, omständigheter som ofta sammanfaller med stadens socioekonomiska struktur. Det övergripande ansvar som vilar på nämnden som huvudman att rikta olika former av resurser för att öka likvärdigheten i kommunens förskolor blir här centralt, liksom rektors motsvarande arbete på lokal nivå med utgångspunkt i förskolornas förutsättningar och barnens behov. Förskolenämnden har gjort vägval mot en styrning och ett sätt att organisera verksamheten som i högre grad riktar resurser och stödjande funktioner mot de delar av verksamheten där barnens behov är som störst. Detta är ett arbete som kräver långsiktighet och där statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder möjliggör olika insatser. I denna nämndsbudget beskrivs prioriterade områden för nämndens arbete 2023. Tyngdpunkten i arbetet ligger på vidareutveckling för en likvärdig förskola med hög kvalitet. Arbetet tar avstamp i kompetensförsörjning och ledning och styrning som grundläggande förutsättningar för ökad måluppfyllelse.

Ett tillägg i skollagen innebär att varje hemkommun blir skyldig att arbeta uppsökande och att det blir obligatoriskt att erbjuda förskola bland annat till barn som har bott i Sverige under en kort tid. Nämnden bidrar sedan flera år till stadens arbete med att skapa trygga och lika uppväxtvillkor för barn och unga. Det förebyggande och främjande arbetet i familjecentralerna och på de öppna förskolorna i nära samverkan med arbetsmarknads- och socialnämnden och Region Skånes verksamheter är av stor vikt för att främja en god hälsa hos barnfamiljer. Till detta kommer uppsökande arbete i samverkan med civilsamhället.

Händelser i omvärlden så som pandemin och kriget i Ukraina leder till en stigande inflation som har stor påverkan på stadens och därmed förskolenämndens ekonomiska förutsättningar. År 2023 räknas nämndens budgetram upp för ökade kostnader med 4,4 procent samtidigt som nämnden åläggs ett effektiviseringskrav med 1,6 procent. Antalet barn 1–5 år prognostiseras bli 490 färre än 2022. Utifrån beslutad befolkningsprognos minskas kommunbidraget med 65,1 Mkr. Inflationen har särskilt stor påverkan på kostnaderna avseende pensioner och lokaler, vilket nämnden endast delvis kompenserats för. Grundersättningen ökar med totalt 4 596 kr per plats, eller 4,4 procent, jämfört med budgeten för 2022.

Förutom den budget kommunfullmäktige beslutat om får den kommunala huvudmannen intäkter genom riktade statsbidrag samt ökade barnomsorgsavgifter. Statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder är det största och merparten av detta fördelas till de kommunala förskolorna där rektorerna gör bedömningar om användningen utifrån kunskaper om förskolornas förutsättningar och barnens behov. Bedömningen är att kostnadsökningar och effektiviseringskrav kan hanteras inom befintlig budget, utifrån att det är möjligt att använda statsbidraget både för kvalitetshöjande åtgärder och för att bibehålla personal. Däremot föreligger en osäkerhetsfaktor givet dagens inflationsläge och andra för nämnden icke påverkansbara faktorer vilka kan resultera i ett negativt ekonomiskt resultat för nämnden.

Nämndens ansvar

Förskolenämnden ansvarar enligt kommunfullmäktiges reglemente för förskola och pedagogisk omsorg fram till dess att barnet börjar förskoleklass eller barnets skolplikt infaller. I ansvaret ingår också öppen förskola och omsorg på annan tid än då förskola erbjuds. Nämnden fullgör de uppgifter som enligt skollagen och andra författningar vilar på kommunal huvudman.

Enligt skollagen ska förskolan stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov. Den ska också utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap samt förbereda barnen för fortsatt utbildning. Enligt förskolans läroplan är förskolans uppdrag att lägga grunden för ett livslångt lärande och verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Utbildningen måste ta hänsyn till och anpassas till barns olika förutsättningar och behov för att uppfylla de nationella målen. Nämnden ska därmed skapa förutsättningar för en likvärdig förskoleverksamhet med hög kvalitet.

I skollagen finns bestämmelser om erbjudande av plats i förskola. Barn från och med ett års ålder ska erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Från och med tre års ålder ska barn erbjudas förskola under minst 525 timmar om året. Barn, vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga, ska från och med ett års ålder erbjudas förskola under minst tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan. I Malmö stad erbjuds barn till aktivt arbetssökande förskola 30 timmar per vecka. Enligt ny bestämmelse i skollagen har kommunen skyldighet att bedriva uppsökande arbete för fler barn i förskola. Det blir även obligatoriskt för kommunerna att erbjuda förskola bland annat till barn som har bott i Sverige under en kort tid. Barn i denna målgrupp som ska fylla tre år ska erbjudas en reserverad plats på förskolan, även om inte vårdnadshavarna har ansökt om det.

Nämnden beslutar om godkännande av fristående förskoleenheter och fastställer bidrag till enskild huvudman. Vidare har nämnden enligt skollagen tillsynsansvar när det gäller fristående förskoleenheter och enskild pedagogisk omsorg.

Förskoledirektören, tillika skolchef för den kommunala förskoleverksamheten i Malmö stad, har till uppgift att stödja nämnden som kommunal huvudman och att se till att verksamheten följer de föreskrifter som gäller för utbildningen.

För att barn och ungdomar i Malmö ska ges goda förutsättningar och stå väl rustade inför framtiden krävs nära samverkan mellan stadens nämnder och förvaltningar. Det handlar om att skapa förutsättningar för barns och ungas lärande och att bidra till trygghet och delaktighet för goda uppväxtvillkor. Förskolenämnden samverkar i detta syfte med bland andra grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, arbetsmarknads- och socialnämnden, kultur- respektive fritidsnämnden. Samarbete och samverkan kring samhällsplanering, ändamålsenliga lokaler och klimatsmart mat är exempel på samverkan med andra nämnder såsom stadsbyggnadsnämnden, miljönämnden och servicenämnden.

Förvaltningens organisation

Totalt 195 kommunala förskolor är organiserade i 44 förskoleområden som vart och ett leds av en rektor i samarbete med biträdande rektorer och förste förskollärare. Förskoleområdena är organiserade i fyra utbildningsområden som vart och ett leds av en utbildningschef.

Flera stödfunktioner arbetar för att stödja rektorer och medarbetare på förskolorna. Avdelning för kvalitet och myndighet, ekonomiavdelning, HR-avdelning och kommunikationsavdelning fungerar som stöd till förskolorna och utbildningsområdena och ska också ge förskolenämnden underlag för att kunna ta sitt ansvar som huvudman. Stödfunktioner i form av specialpedagoger och psykologer och kring pedagogisk utveckling, administration och bemanning arbetar för att stödja förskolorna i det dagliga arbetet. Utbildningscheferna och avdelningscheferna ingår i förvaltningsledningen som leds av förskoledirektören.

Plan för verksamheten

I det här avsnittet beskrivs nämndens planering av verksamheten under året. Planeringen utgår från nämndens grunduppdrag och innehåller en beskrivning av utvecklingen av nämndens verksamhet samt prioriteringar som planeras under året. I plan för verksamhet redogörs även för vilken effekt/resultat prioriteringarna förväntas ha på verksamheten och de verksamheten är till för.

Utveckling av nämndens verksamhet

Utvecklingen av nämndens verksamhet sker i huvudsak genom ett systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med skollagen och förskolans läroplan. Förskolans ansvarsnivåer klargörs i skollagen och förskolans läroplan. Rektor har helhetsansvaret för arbetet på förskolan och förskollärarna har ett utpekat undervisningsansvar i förhållande till medarbetare och arbetslag. Nämnden som huvudman ska på övergripande nivå skapa förutsättningar för förskolornas arbete enligt de nationella styrdokumentet.

Tilliten till rektorsuppdraget och det professionella kunnande som finns på förskolan är grundläggande i modellen för det systematiska kvalitetsarbetet. Väsentliga delar av kunskaperna om vad utbildningen för med sig till barnen finns på lokal nivå. På övergripande nivå är det systematiska kvalitetsarbetet inriktat på huvudmannens ansvar att ge förskolorna förutsättningar att erbjuda en utbildning av hög och likvärdig kvalitet.

Skollagens krav på analyser inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet har skärpts både på övergripande nivå och på förskolenivå. Utöver uppdraget att planera och följa upp utbildningen understryks även uppdraget att analysera orsakerna till uppföljningens resultat. Huvudmannen ska också utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen (Lag 2022:940). Sådan planering, uppföljning, analys och utveckling ska även genomföras på varje förskola. Arbetet lägger en grund för åtgärder och prioriteringar både på varje förskola och på övergripande nivå. Den årliga lägesbedömningen, som är huvudmannens övergripande dokumentation i det systematiska kvalitetsarbetet, samlar den senaste kunskapen om de kommunala förskolornas förutsättningar för måluppfyllelse. Lägesbedömningen bygger på professionens bedömningar och en strukturerad dialog mellan förskolans olika ansvarsnivåer.

Förskolans uppdrag

Enligt Läroplan för förskolan (Lpfö18) ingår förskolan i skolväsendet och vilar på demokratins grund. Utbildningen i förskola syftar enligt skollagen (2010:800) till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.

De första fem till sex åren i ett barns liv lägger grunden för den kognitiva, emotionella, sociala, fysiska och språkliga utvecklingen. Särskilt intensiv är utvecklingen under barnets första 1000 dagar. Det innebär att barn vistas i förskolan under sina mest utvecklande och känsliga år. Detta ställer krav på en förskola som möter varje barn med hög och likvärdig kvalitet varje dag. Detta kan i ett bredare samhällsperspektiv bidra till att jämna ut sociala skillnader och därmed stärka en hållbar utveckling i staden.

Demokratiuppdraget

Förskolan har ett mångsidigt demokratiuppdrag som lägger grunden för kommande generationers samhälle. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Den ska genomföras i demokratiska former och bidra till ett växande intresse och ansvar hos barnen att aktivt delta i samhället och i den hållbara utvecklingen. Den ska också ge varje barn förutsättningar att utveckla öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande.

Enligt förskolans läroplan ska var och en som verkar inom förskolan främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Förskolenämnden har ett särskilt ansvar att vidta åtgärder för att säkerställa att arbetet på förskolorna sker enligt skollagens, diskrimineringslagens och läroplanens högt ställda krav. På varje förskola ska det göras ett förebyggande och främjande arbete för att

motverka diskriminering och kränkande behandling.

Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter. I förskolan grundläggs stadens arbete med barnrätt, jämställdhet och antidiskriminering.

Det kompensatoriska uppdraget

Barnens rätt till en likvärdig förskola av hög kvalitet kräver att förskolan uppfyller de nationella målen så som de formuleras i skollagen och förskolans läroplan. Det kompensatoriska uppdraget handlar om att ta hänsyn till och anpassa verksamheten till barns olika förutsättningar och behov. På övergripande nivå har huvudmannen ett ansvar för att rikta olika former av resurser för att öka likvärdigheten inom förskoleverksamheten som helhet. Rektor har motsvarande uppdrag kopplat till behovet hos barnen i de förskolor som rektor ansvarar för. Utbildningen kan behöva se markant olika ut på olika förskolor utifrån barnens olika villkor och faktiska behov. I en segregerad stad som Malmö, där barnens erfarenheter, förutsättningar och behov ser mycket olika ut, är det viktigt att förskolan inte är utformad på samma sätt.

Behovet av en kompensatorisk, det vill säga likvärdig, utbildning i förskolan av hög kvalitet är särskilt viktigt i en stad som Malmö där många barn växer upp i familjer med begränsade ekonomiska förutsättningar och där graden av boendesegregation är hög. Uppföljningar inom nämndens verksamhet visar på brister i verksamheten som sammanfaller med barns socioekonomiska bakgrund och den bostadssegregation som finns i Malmö. Många barn är i behov av anpassningar och stödinsatser inom förskolan för att kunna utvecklas så långt som möjligt. I arbetet med barnen på förskolorna är samarbetet med andra nämnder såsom arbetsmarknads- och socialnämnden viktigt.

Uppdraget om fler barn i förskola

Riksdagen har beslutat om tillägg i skollagen om förskola för fler barn (2021/22:UbU24). Lagändringen ska börja tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2023. Syftet med denna lagändring är att öka deltagandet i förskolan genom att varje hemkommun blir skyldig att arbeta uppsökande.

Från det att barnet ska fylla tre år, och sedan löpande till och med att barnet fyller sex år, ska kommunerna upplysa om förskolans syfte och barnens rätt till förskola. Det blir även obligatoriskt för kommunerna att erbjuda förskola bland annat till barn som har bott i Sverige under en kort tid. Nyanlända barn i 3-5 års åldern som inte går i förskola ska erbjudas en reserverad plats på förskolan, även om inte vårdnadshavarna har ansökt om det. Det ska också finnas en strävan efter att ge ett sådant erbjudande till andra barn som har behov av en förskoleplats för att bättre kunna lära sig svenska.

Tillsynsuppdraget

Samtidigt som förskolenämnden är huvudman för den kommunala förskoleverksamheten har nämnden också tillsynsansvaret när det gäller fristående förskoleenheter och enskild pedagogisk omsorg i Malmö. Den regelbundna tillsynen omfattar alla fristående huvudmän, för både förskola och pedagogisk omsorg, men riktas och anpassas efter varje huvudman. Arbetet baseras på vad som har framkommit vid tidigare tillsynsbesök, ägar- och ledningsprövning och anmälningsärenden. Som ett led i att stärka barnperspektivet i förskolenämndens tillsynsarbete har nya sätt att arbeta utvecklats för att rikta uppmärksamhet på barnen som målgrupp och bättre kunna ta vara på deras röster i tillsynsarbetet.

Nya lagbestämmelser om ägar- och ledningsprövning av enskilt bedriven pedagogisk omsorg och förskola träder i kraft i januari 2023 för att stärka kvaliteten och likvärdigheten. Detta innebär ökade krav på insikt i de regler som gäller för verksamheten samt personlig lämplighet hos huvudmän som bedriver enskild pedagogisk omsorg. När det gäller huvudmän för förskolor utökas lämplighetsprövningen till att omfatta även demokrativillkor.

Förskolans planeringsförutsättningar

Det är i mötet mellan barn och medarbetare som kvaliteten i förskolan skapas. Olika förutsättningar samspelar i förskolornas vardag och påverkar arbetet närmast barnen. Grundläggande förutsättningar är dock tillgången till medarbetare med formell och hög kompetens, samt fördelningen av kompetensen

mellan förskolorna. Förutsättningar som direkt berör barnen, medarbetarna och ledningen är således särskilt viktiga och arbetet sker i ett komplext samspel med flera andra planeringsförutsättningar.

Budgettilldelning, resursfördelning och bidrag på lika villkor

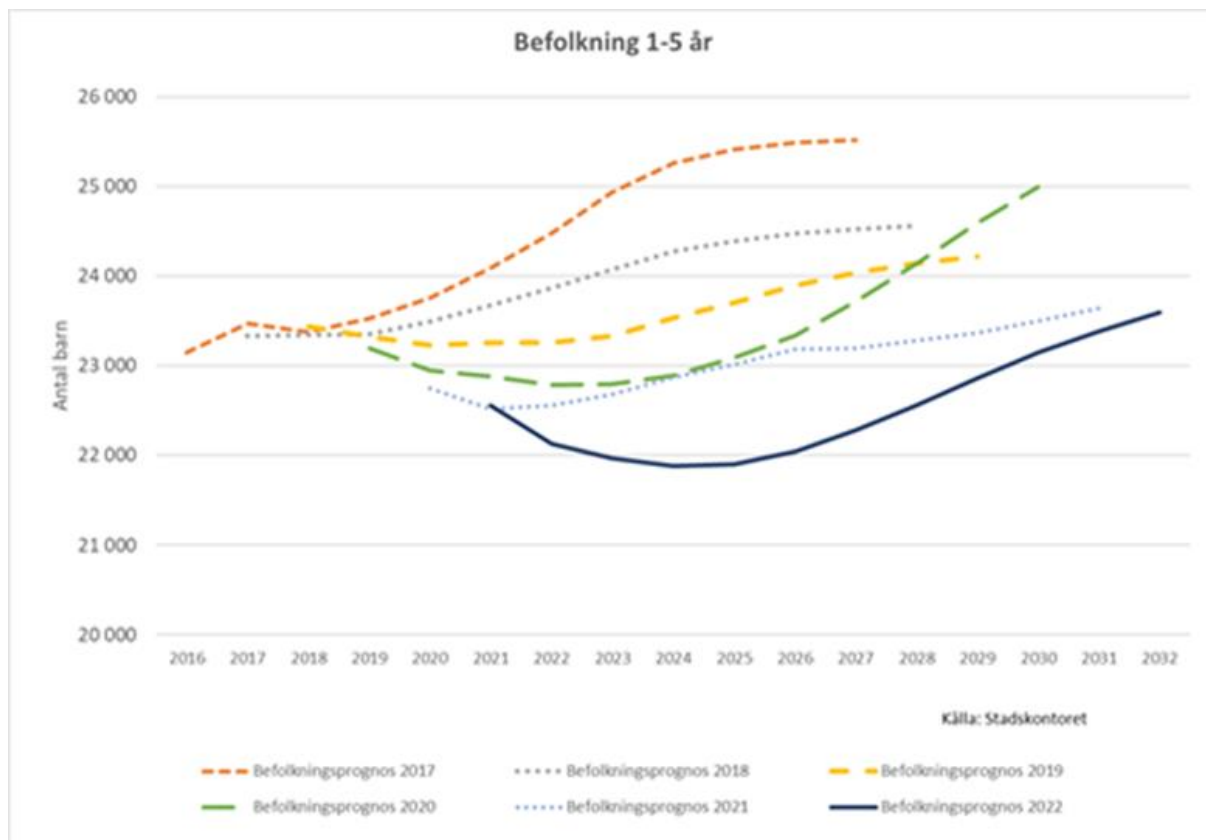
Genom kommunfullmäktiges budget får nämnden ekonomiska ramar genom kommunbidrag och investeringsram. Nämnden ska fördela de ekonomiska ramarna utifrån organisation, verksamhet eller på annat sätt som är relevant utifrån nämndens storlek, verksamhetens karaktär och dess behov av intern styrning. Förskolenämnden har en resursfördelningsmodell som syftar till att ge huvudmän möjlighet att erbjuda en likvärdig förskola för barnen. Modellen ska ge förutsättningar för handlingsutrymme för både huvudmannen och varje rektor utifrån barnens behov och förutsättningar.

Den ersättning som fördelas till alla förskolor inom nämndens ansvarsområde kallas för grundbelopp och betalas ut till såväl kommunala som fristående huvudmän för förskola och pedagogisk omsorg. Grundbeloppet utgör den ekonomiska basen för att bedriva verksamhet i enlighet med skollag och övriga styrdokument. Grundbeloppet är uppdelat i tre olika delar: grundersättning, strukturersättning och lokalkostnadsersättning. Utöver detta kan tilläggsbelopp utgå för barn med behov av särskilt stöd. Ersättning för administrativa kostnader och mervärdesskatt utgår utöver detta till fristående enheter. Enligt skollagen ska grundbeloppet bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till sin egen verksamhet, vilket brukar benämnas som *bidrag på lika villkor*.

Hos förskolenämnden finns det ett direkt samband mellan befolkningsutveckling och resurstilldelning. En förändring i befolkningsgruppen 1-5 år påverkar den kommunbidragstilldelning som nämnden får. Malmö stads senast beslutade befolkningsprognos är grundläggande för kommunbidragstilldelningen.

Kapacitet, årsvariation och ändamålsenliga lokaler

Befolkningsprognosen är en central planeringsförutsättning då den ligger till grund för bedömningar av platsbehov och därmed behovet av medarbetare, stödresurser och lokaler.

Den senast beslutade befolkningsprognosen indikerar en minskning med 490 barn till 2023, vilket

illustreras i ovanstående diagram. Stadskontorets uppföljning av utvecklingen för åldersgruppen 1-5 år under 2022 visar dock på fler barn i december 2022 jämfört med prognosen. Detta innebär en större befolkning 1-5 år i ingången av 2023, något som kan innebära fler inskrivna barn än den prognos som ligger till grund för budget. Fler barn än planerat ställer högre krav på verksamhetens löpande anpassningar.

För verksamheten är den årliga variationen i efterfrågan på förskoleplatser en komplex planeringsförutsättning som ställer stora krav på organisationens anpassningsförmåga. Behovet av plats är som störst på våren. Detta då 6-åringarna, som generellt sett står för en hög efterfrågan, fortfarande finns kvar i förskoleverksamheten. I augusti varje år lämnar 6-åringarna förskolan för att istället börja i grundskolans förskoleklasser. Samtidigt sker en kontinuerlig inskolning av barn under hela året. Förskolorna måste fortlöpande under året anpassa sin organisation till det förändrade antalet barn inom respektive enhet. I maj 2023 är bedömningen en efterfrågan inom den kommunala verksamheten på strax över 17 000 platser medan efterfrågan i augusti bedöms uppgå till cirka 14 500 platser. Trenden sedan flera år tillbaka är att årsvariationen ökar. Denna utveckling kan även ses för 2023.

Av nämndens lokalbehovsplan, som antogs i augusti 2022, framgår att den samlade lokalmässiga kapaciteten är tillräcklig genom de åtgärder som planeras under planeringsperioden 2023 till 2032. Trots detta är bedömningen en ansträngd situation i delar av staden under våren 2023. Orsakerna är dels att kapaciteten även påverkas av verksamhetsmässiga faktorer dels att förskolornas lokaler inte är optimalt fördelade i staden i förhållande till platsbehoven. Under 2023 öppnar tre nya förskolor, en i Hyllie, en i Västra hamnen och en i de centrala delarna av staden och planering finns för avveckling av tre lokaler.

Lokalbehovet för förskolor är komplext och kan inte enbart kopplas till den förväntade utvecklingen av antalet barn i förskoleålder. Behovet av nya förskolor drivs i stor utsträckning fram av status i det befintliga lokalbeståndet där inte alla lokaler har de förutsättningar som krävs för att kunna bedriva förskoleverksamhet enligt läroplanen. Att ersätta bristfälliga, tillfälliga och ej ändamålsenliga lokaler i det befintliga beståndet är väsentligt för att kunna erbjuda alla verksamheter ändamålsenliga, trygga och kvalitativa lärmiljöer som bidrar till verksamhetens måluppfyllelse. Även faktorer så som omfattande utveckling i Malmös utbyggnadsområden samt ambition om geografisk närhet till förskola påverkar det samlade behovet av förskolelokaler.

Lokalbehovsplanen identifierar lokalkostnadsutvecklingen som en stor utmaning för nämnden att hantera. Detta kräver kontinuerliga anpassningar och samarbete med andra nämnder för att inte få en negativ påverkan på grundbeloppet till förskolorna.

Under året kommer särskild uppmärksamhet och arbete att riktas till implementeringen av den nya lokalförsörjningsprocessen i Malmö stad. Den nya internhyresmodellen som planeras att införas 2024 kommer att innebära behov av särskild analys. Den nya modellen kommer att innebära förändring för hur lokalkostnaderna redovisas, vilket har betydelse för jämförelser med andra kommuner och för den lokalkostnadsersättning som utbetalas till fristående verksamheter.

Kompetensförsörjning, kompetensutveckling och ledning

Kompetensförsörjningen är sedan flera år en omfattande utmaning i arbetet med att ge alla barn en utbildning som är anpassad efter deras behov. Tillgången till kompetens i verksamheten och den lokala ledningen är avgörande för utvecklingen av verksamhetens kvalitet. Samtidigt som de nationella kraven kring förskollärarnas undervisningsansvar skärpts under den tid som nämnden haft ansvaret för den kommunala förskolan i Malmö, har andelen förskollärare successivt minskat och är totalt sett lägre jämfört med riket och andra storstäder. I juni 2022 varierade andelen förskollärare och förste förskollärare per förskoleområde mellan 21-44 procent. Förskolor där barns behov av en verksamhet med hög kvalitet är som störst har många gånger svårigheter att rekrytera förskollärare. Detta är en strukturell utmaning i arbetet för en likvärdig förskola med hög kvalitet för alla barn.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Den nationella bristen på förskollärare har stor inverkan på kompetensförsörjningsarbetet. Skolverkets senaste lärarprognos från 2021 visar på fortsatt brist på nyutexaminerade förskollärare och på stora

skillnader i behov och tillgång mellan kommunerna både vad gäller andelen förskollärare och andelen utbildade barnskötare. I Skåne bedöms behovet av förskollärare vara ungefär lika stort år 2035 som i dag. I takt med ökade svårigheter att rekrytera förskollärare har den samlade kompetensen i arbetslaget och förutsättningarna för att höja den fått ett större fokus.

Förskollärarnas uppdrag och villkor har varit fokus för ett utvecklingsarbete inom nämndens verksamhet. Till grund för arbetet låg studien *Hög sjukfrånvaro och psykisk ohälsa - om dilemman i förskollärares uppdrag* (Ingegerd Tallberg Broman och Sven Persson, Malmö universitet), som var initierad av förskoleförvaltningen. Detta har bidragit med fördjupad förståelse för vad förskollärarna upplever har störst betydelse för deras möjligheter att utföra sitt arbete på ett bra sätt.

Nämndens erfarenhet är att utvecklingen av attraktiva arbetsplatser med utvecklingsmöjligheter för alla medarbetare, en god lönebildning och en hälsofrämjande och god arbetsmiljö ökar förutsättningarna för minskad sjukfrånvaro, ökad trivsel och att medarbetare stannar kvar i arbetet nära barnen. Arbetet med ingångslöner för att attrahera nya förskollärare och pedagoger med inriktning förskola i konkurrens med andra arbetsgivare är grundläggande liksom lönesatningar för att särskilt uppmärksamma erfarna och skickliga medarbetare inom de yrkesgrupper som verkar nära barnen.

De senaste åren har arbetet för en god arbetsmiljö varit föremål för fördjupade dialoger tillsammans med de fackliga organisationerna. Den gemensamma bedömningen har varit att arbetet för att stärka arbetsmiljön har utvecklats på flera sätt. Flera områden kräver dock fortsatt fokus och insatser, däribland fortsatt förebyggande arbete för att förbättra arbetsmiljön och därmed minska sjukfrånvaron och personalomsättningen. De gemensamma kunskaperna om kritiska framgångsfaktorer från dialogerna är viktiga utgångspunkter i det fortsatta arbetsmiljöarbetet.

Möjligheterna att erbjuda medarbetarna kontinuerlig kompetensutveckling är ytterligare en viktig förutsättning i förskolornas lokala utvecklingsarbete. Arbetet på varje förskola behöver göras med utgångspunkt i behoven i barngrupperna och med hänsyn till den pedagogiska personalens kompetensnivå. Den senaste undersökningen av kompetensgapet på kommunens förskolor visar ett fortsatt behov att öka andelen medarbetare med hög och mycket hög kompetens.

Ett arbete pågår inom nämndens verksamhet för att stärka språkkunskaperna i yrkessvenska hos förskolepersonal. Detta sker med stöd av Skolverket. Arbetet ligger i linje med Malmö stads budget 2023 som lyfter fram att förskolorna ska ha fokus på språkutveckling och att stärka språkkunskaperna i svenska hos förskolepersonalen. Den tvååriga YH-utbildningen (yrkeshögskoleutbildning) för specialistbarnskötare med språkinriktning som startades 2021 pågår och den första kullen färdigutbildade beräknas vara klara våren 2023.

Förskolornas möjligheter att bemanna verksamheten och fördela den befintliga pedagogiska kompetensen för att möta behoven i barngrupperna varierar mellan förskolorna. Det finns ett behov att utifrån ett likvärdighetsperspektiv anpassa och organisera bemanningsstödet efter förskolornas lokala behov och förutsättningar. En viktig del i bemanningsarbetet handlar om att säkerställa att det finns pedagogisk personal i arbetslagen även när delar av den ordinarie personalen tar del av kompetensutveckling eller deltar i andra former av utvecklingsinsatser.

Lokal ledning

Rektors möjligheter att ta helhetsansvaret är avgörande för måluppfyllelsen på förskolorna. I dagsläget varierar förutsättningar för ledarskapet mellan förskolorna. Under rektors ledning genomförs ständiga anpassningar under året kopplat till antal barn i verksamheten och utifrån resurstilldelning och statsbidrag. Rektors ledarskap är nära kopplat till den specifika situationen på förskolan och relationer till barn, medarbetare och även vårdnadshavarna. Möjligheterna att anpassa undervisningen och organisera barngrupperna för att möta barnens behov är direkt beroende av den lokala ledningens förmåga att tillsammans med arbetslagen planera arbetet på enhetsnivå. Detsamma gäller arbetslagens tid för verksamhetsutveckling och möjligheterna till kollegialt erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan arbetslagen.

Av den senaste lägesbedömningen framgår att det nära ledningsstödet många gånger är avgörande för att

vardagen och utvecklingsarbetet på förskolorna ska fungera. Den organisationsutveckling som genomfördes 2016-2019 innebar att ett nära ledningsstöd i form av biträdande rektorer och förste förskollärare inrättades. Detta har bidragit till att stärka förutsättningarna för rektors ansvarstagande. Under de senaste två åren har organiseringen av stödresurser till bland annat rektor setts över för att öka likvärdigheten i staden. På övergripande förvaltningsnivå ska gemensamma stödresurser kring pedagogisk utveckling, specialpedagoger och psykologer, bemanning och administration bidra till att stärka förutsättningarna på enhetsnivå.

Digitalisering och systemförvaltning

Förväntningarna på förskolorna när det gäller digitalisering och arbete med barnens digitala lärande är högt ställda på nationell nivå, inte minst genom de konkreta mål kring barns digitala lärande som finns i förskolans läroplan. Regeringen underströk redan 2017, genom sin digitaliseringsstrategi för skolväsendet, behovet av likvärdig tillgång och användning av digitala verktyg och resurser i syfte att förbättra utbildningen och effektivisera verksamheten. *Digitalt meningskapande i förskolan* är ett gemensamt utvecklingsområde inom nämndens verksamhet.

I den senaste lägesbedömningen konstateras ett utvecklingsbehov på övergripande nivå för att stärka förskolornas lokala utvecklingsarbete. Medarbetarnas kompetens är i detta sammanhang en nyckelfaktor och det krävs fortsatt arbete för att stärka kompetensen och organiseringen. Det handlar inte enbart om förmågan att kunna använda digitala verktyg i undervisningen utan även om att kunna koppla samman arbetet med barns digitala lärande med andra läroplansområden. Digital kompetens hos medarbetare men även hos ledare och stödfunktioner är central och riktade kompetensutvecklingsinsatser är därför viktiga i det fortsatta arbetet. Det finns också ett behov att stärka den digitala infrastrukturen och säkra tillgången till adekvat teknik och mjukvara. Nämndens uppföljningar visar på brister i grundläggande funktioner och tjänster, såsom användarstöd, nätverkstäckning och i vissa fall behov av nya lösningar för pedagogiska verktyg som behöver kopplas till nätverk.

Utbildningsförvaltningarna har ett gemensamt elevadministrativt system med moduler för viss förvaltningsspecifik verksamhet. Utvecklingen av nya system och applikationer ställer högre krav på förmågan att skicka och ta emot data. Sedan 2022 pågår ett gemensamt utvecklingsarbete som ska lägga grunden för en ny och modern systemmiljö. Syftet är att skapa en systemmiljö som på ett bättre sätt stödjer verksamhetsprocesserna och blir mer användarvänligt för medarbetarna.

Barns uppväxtvillkor och fler barn i förskola

Samverkan för förebyggande och tidiga insatser

Att en stor del av Malmös barn växer upp under ekonomiskt utsatta förhållanden är en stor utmaning för såväl barnen som för de verksamheter barnen befinner sig i. Medarbetare i förskolorna ser, möter och måste förhålla sig till dessa utmaningar varje dag och har i uppdrag att i mötet med barnen kompensera för ojämlika förhållanden. För att säkra likvärdiga förutsättningar och trygga uppväxtvillkor behöver förebyggande och tidiga insatser prioriteras och ges på den arena där barn och unga befinner sig - i förskolan, skolan, inom socialtjänsten, i den öppna verksamheten och inom kultur och fritid. Förebyggande och tidiga insatser riktade till barnen i förskolan förutsätter en nära samverkan i det dagliga arbetet med kollegor i andra delar av den kommunala verksamheten, däribland socialtjänsten.

I Malmö sker samverkan kring tidiga och gemensamma insatser genom bland annat SBUM - *Samverkan för barn och unga i Malmö*. Denna samverkansgrupp har representanter från flera nämnder, Polisen och Region Skåne. Till och med 2023 genomförs det gemensamma projektet *Trygga barnet* med fokus på tidiga och gemensamma insatser för barn och unga i Malmö. Det pågår även ett flerårigt samarbete med bland annat arbetsmarknads- och socialförvaltningen genom *Barn blir* för att i ett tidigt stadium förebygga ohälsa hos de yngre barnen. Kommungemensamma och förebyggande insatser såsom Trygga barnet i Rosengård samt Trygga och samordnade insatser (TSI) Heder på Lindängen görs i nära samverkan med bland annat arbetsmarknads- och socialnämnden.

Förskolenämnden bidrar sedan flera år till Malmö stads övergripande arbete med att skapa trygga och lika uppväxtvillkor för barn och unga. Detta sker både genom att arbeta för en likvärdig förskola med hög

kvalitet och genom att bedriva ett uppsökande arbete. Den uppsökande verksamheten bedöms vara särskilt viktig för utrikesfödda och nyanlända barn samt barn från socioekonomiska resurssvaga familjer då de ofta saknar förkunskap om vad förskola och öppen förskola kan erbjuda. Barn i dessa grupper deltar i lägre grad i förskoleverksamhet samtidigt som forskning visar att det är för just dessa barn som förskolan kan ha störst kompensatorisk betydelse och positiv inverkan på deras möjligheter att lyckas i den vidare utbildningen. Det uppsökande arbetet har bedrivits i bred samverkan framförallt med civilsamhället och arbetsmarknads- och socialnämnden samt genom öppna förskolan som en introduktion till ordinarie förskola. Förskolenämnden har således ett flertal pågående uppsökande insatser som under 2023 kommer ställas om och utformas i enlighet med nya skollagskrav.

Förskola för fler barn – nytt skollagsstyrt uppdrag

De nya kraven i skollagen innebär att nämnden ska nå vårdnadshavare till barn som inte går i förskola och är folkbokförda i staden inför hösten det året barnet fyller 3 år. Detta ska sedan fortsätta inför höst och inför vår tills våren det året barnet fyller 6 år och ska börja i förskoleklass. I lagkraven ligger att aktivt söka upp samtliga vårdnadshavare, även till barn som går i pedagogisk omsorg. Formen för det uppsökande arbetet ska utformas efter kommunens förutsättningar och behov men ska ske målgruppsanpassat.

Ett särskilt erbjudande om plats för bättre språkutveckling ska ges till folkbokförda barn som inte går i förskola där barnet är fött utomlands och har vistats i Sverige i mindre än fem år, eller där barnets vårdnadshavare som är bosatta i Sverige är födda utomlands och vistats i Sverige sedan högst fem år. Detta ska ges inför höstterminen det år barnet fyller tre år, och sedan inför varje höst till och med det år då barnet fyller fem år. Erbjudandet ska lämnas senast tre månader innan det datum då barnet tidigast kan tas emot och startdatum ska vara så snart som möjligt efter sommaren. Platsen ska hållas reserverad till och med en månad efter det datum då barnet tidigast kan tas emot. Om barnet inte nyttjar platsen inom månaden eller vårdnadshavare tydligt tackar nej så behöver platsen inte reserveras längre. Om barnet deltar så ska det anses att vårdnadshavare tackat ja till platsen.

Uppskattningar gjorda i oktober 2022 visar att det är vårdnadshavare till ungefär 800–900 barn som ska nås av det uppsökande arbetet. Drygt 200 av dessa bedöms vara nyanlända enligt lagstiftningens definition och ska därmed erbjudas en plats utan ansökan. Det ska dock betonas att detta är ett referensuttag som utgör en nulägesbild från hösten 2022. Underlaget kommer att förändras till våren 2023 utifrån att barnen blir äldre, vissa börjar förskola, flyttar och så vidare.

Sammanfattningsvis ger detta uppdrag nämnden nya förutsättningar att nå barn som inte går i förskolan. Det kräver ett utvecklingsarbete för att utveckla arbetssätt och metoder ytterligare, något som beräknas pågå åtminstone under år 2023. Ambitionen är att skapa en helhet så att det uppsökande arbetet och processen kring platserbjudanden gynnar varandra och bidrar till att fler barn börjar i förskolan.

Öppna förskolor och familjecentraler

Det förebyggande och främjande arbete som genomförs i familjecentralerna och öppna förskolor i nära samverkan med arbetsmarknads- och socialnämnden och Region Skånes verksamheter är av stor vikt för att främja en god hälsa hos barnfamiljer. I familjecentralernas uppdrag ingår att bedriva samverkan mellan verksamheterna öppen förskola, barnavårdscentral, barnmorskemottagning samt socialtjänst för att slussa familjer till rätt verksamhet utifrån deras behov av förebyggande och främjande insatser och stöd. Med ett familjecentrerat arbetssätt ökar möjligheterna att upptäcka och tillgodose behov av stöd.

På öppna förskolan, som är anpassad för föräldrar och deras små barn, ligger fokus på barnet. Samtidigt erbjuds en social samvaro och ett stöd i föräldraskapet som är av särskilt stor betydelse för nyanlända och socioekonomiskt utsatta familjer. Att tidigt få möjlighet att utveckla sitt språk och andra färdigheter i ett tryggt socialt sammanhang ger barn bättre förutsättningar till en god start i livet. Barn i utsatthet är en prioriterad målgrupp och fortsatt samverkan med andra berörda kommunala nämnder och Region Skåne är avgörande i arbetet.

Svenska språket är nyckeln till integration och bidrar till att stärka familjers egenmakt och hälsa och delaktighet i samhället. Det ger även vårdnadshavare förutsättningar att stötta sina barn i deras språkutveckling och fortsatta skolgång. Sedan flera år bedrivs arbete för att utveckla språkträningen och erbjuda svenska för föräldralediga på de öppna förskolorna.

Nämndens prioriteringar

Utifrån de planeringsförutsättningar som beskrivits ovan följer nu de områden som nämnden som kommunal huvudman ser särskilt behöver prioriteras år 2023. Arbetet inom dessa områden har fokus på att stärka förutsättningarna för professionen i mötet med barnen i förskolorna varje dag. Detta förväntas bidra till att varje barn varje dag får delta i och utvecklas vidare i en förskola utifrån sina behov och förutsättningar. En likvärdig förskola med hög kvalitet är inriktningen och utgångspunkten är de nationella målen enligt skollagen och förskolans läroplan.

Likvärdig förskola

Många av de utmaningar som förskolorna dagligen ställs inför kan inte lösas av förskolorna själva. Förverkligandet av en likvärdig förskola med hög kvalitet är därför beroende av både fortsatta förbättringsinsatser på huvudmannanivå och på initiativ och beslut på nationell nivå. Bostadssegregationen och utmaningarna kring kompetensförsörjning kräver kraftsamling både övergripande på kommunal och nationell nivå för att ge förskolorna grundläggande förutsättningar att leva upp till skollagens och läroplanens högt ställda krav. Nämnden arbetar sedan flera år aktivt för att lyfta förskolans utmaningar. År 2022 togs ytterligare ett kunskaps- och diskussionsunderlag fram för fortsatt dialog om förskolans betydelse för barnen och samhället i stort. *Förskolan i Sverige - ett kunskaps- och diskussionsunderlag (rapport 2)* lägger en viktig grund för det fortsatta arbetet.

Förskolenämnden har de senaste åren gjort vägval mot en styrning och ett sätt att organisera verksamheten som i högre grad än tidigare ska rikta resurser och stödjande funktioner mot de delar av verksamheten där barnens behov är som störst. Detta är ett arbete som kräver långsiktighet och där statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder möjliggör olika insatser. I kommande års arbete behöver resurser i form av insatser och stöd även fortsättningsvis utformas så att de bidrar till det kompensatoriska uppdraget och därmed till en likvärdig utbildning. Den stödjande organisationen i förhållande till rektorer och profession behöver i än större utsträckning anpassas till och dimensioneras utifrån rektorernas och förskolornas behov och förutsättningar.

Stärka kompetensförsörjningen

Kompetensförsörjningen är en så omfattande strukturell utmaning att huvudmannen framöver kommer att behöva ta ett större helhetsgrepp för att på lång sikt kunna säkra den pedagogiska kompetensen närmast barnen på alla kommunens förskolor. En viktig utgångspunkt för kommande års arbete är förskolenämndens kompetensförsörjningsplan.

För att hantera konsekvenserna av och fullt ut åtgärda kompetensbristen kommer det framöver att krävas en bred ansats på övergripande nivå och olika typer av behovsanpassade kompetensförsörjnings- och kompetensutvecklingsinsatser. Flera insatsområden kräver långsiktighet för framgång och utvecklingsarbeten som har pågått sedan ett antal år behöver fortsätta. Det innefattar säkerställande av kompetens genom insatser för att behålla medarbetare, rekrytera medarbetare och att höja kompetensen hos medarbetarna i organisationen.

För att kunna stärka måluppfyllelsen inom de områden som det systematiska kvalitetsarbetet särskilt identifierat - språkutveckling, alla barns rätt till stöd och värdegrund - är en stärkt kompetensförsörjning tillsammans med stärkt ledning och styrning avgörande. Under 2023 förstärks strukturerna för ett samlat arbete på övergripande nivå kring kartläggning, utveckling och säkerställande av kompetens på förskolorna.

Insatser för att särskilt rikta kompetens

Grunden i arbetet med kompetensförsörjning läggs av rektor i samarbete med övriga ledningsfunktioner på lokal nivå. Större delen av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder fördelas år 2023 till de kommunala förskolorna för att rektorerna ska kunna behålla och fördela kompetens inom sitt område. På detta sätt ges rektor möjlighet att skapa förutsättningar för en likvärdig utbildning med utgångspunkt i verksamhetens behov och barngruppernas sammansättning.

Den riktade insats som påbörjades 2022 genom så kallade kompetensteam med erfarna förskollärare och specialpedagoger fortsätter. Insatsen innebär en kompetensförstärkning vid utvalda förskolor utifrån barns behov. I detta syfte avsätter förskolenämnden delar av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder.

Utöver en fortsatt satsning på kompetensteam ska förvaltningen under året återigen se över möjligheterna att genomföra kompetensutbyten.

På övergripande nivå behövs en långsiktig planering och förutsägbara förutsättningar för kompetensutveckling utifrån behoven i verksamheten. Nämndens erfarenhet är att extra resurser i form av vikarier har stor betydelse för kompetensutvecklingsinsatsernas genomförande och resultat. Under 2023 förstärks bemanningsenheten inom nämndens verksamhet med stöd av statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder. Detta möjliggör bland annat för personal inom förskolan att delta i språkfrämjande kompetensutvecklande utbildning finansierad av Skolverket.

Strategisk bemanningsplanering

En fortsatt strategisk bemanningsplanering ska skapa förutsättningar för kontinuitet och kvalitet i verksamheten och är även en förutsättning för en god arbetsmiljö och ett hållbart arbetsliv. Närvarosystemet *Tempus* stödjer fördelningen av resurser i form av personal så att de används optimalt utifrån barnens behov. Under 2023 implementeras även det kommunövergripande IT-stödet, *Medvind*, för schema och bemanning i förskoleverksamheten.

Samarbeten

Samarbetet med förskollärarytbildningen vid universitet och barnskötarutbildningen i gymnasieskolan är av stor vikt för att förskolorna ska kunna fortsätta att nyrekrytera förskollärare och utbildade barnskötare och behöver därför fördjupas. Förskollärestudenterna som gör verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och gymnasieelever och studerande inom vuxenutbildning som gör arbetsplatsförlagt lärande (APL) i Malmös förskolor, är en viktig bas för rekrytering av förskollärare respektive barnskötare. Den nära samverkan med de fackliga parterna är också fortsatt prioriterat i utvecklingsarbetet kring förskolläraernas profession kopplat till kollektivavtalet HÖK 21. Avtalet förutsätter en partsgemensam dialog kring arbetstid, arbetsmiljö, arbetsorganisation och lön. Även samverkan kring barnskötarnas profession och det systematiska arbetsmiljöarbetet är prioriterade områden.

Attrahera och behålla

Att erbjuda utbildnings- och utvecklingsmöjligheter samt karriärvägar för samtliga yrkesgrupper är fortsatt av stor betydelse för att attrahera och behålla medarbetare med hög kompetens. Kunskapen från de senaste årens utvecklingsarbete kring vad förskollärarna upplever har störst betydelse för deras möjligheter att utföra läroplansuppdraget är ett viktigt avstamp inför kommande år. Förskollärares möjlighet att vara nära barnen i deras utveckling och lärande, att följa barnens läroprocesser och att se deras glädje är en viktig del. Kommunikation med kollegor, att få utvecklas i yrket och att det finns en ledning som visar tillit är ytterligare delar som behöver vägas in i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Utredningen angående möjligheten att införa en arbetsintegrerad förskollärarytbildning, som syftar till att öka attraktiviteten för förskollärarytbildningen och i högre utsträckning behålla förskollärestudenter inom stadens verksamheter, ska följas upp och den samverkan som bedrivs med Malmö Universitet i frågan behöver fortgå.

Det planeras för fortsatta interna insatser som bidrar till en ökning av andelen barnskötare med formell utbildning. Här utgör nämndens barnskötarprojekt med interna kompetenshöjande utbildningar för barnskötare såsom uppdrags-, introduktions- och femdagarsutbildningar en viktig grund.

Det långsiktiga arbetet med att lyfta yrkesrollerna i förskolan, höja förskolans status och sätta fokus på utvecklingsmöjligheter fortsätter under 2023. I kommunikationsinsatserna, framförallt i sociala medier, lyfts medarbetare fram för att ge sin bild av att arbeta i förskolan och berätta om sin egen förskolekarriär. Syftet är både att bidra till intern stolthet och att skapa intresse hos potentiella medarbetare.

Det hälsofrämjande arbetet för en god arbetsmiljö kommer även framöver att riktas mot friskfaktorer, arbetsglädje och positiv psykologi för att förstärka och ta tillvara det som redan fungerar bra inom

förskolans verksamheter och som främjar en god kvalitet i arbetet med barnen och ett hållbart arbetsliv. Det partsgemensamma arbetet tillsammans med ledningsgrupper och skyddsombud inom detta område fortsätter. År 2023 kommer utveckling av det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) att vara i fokus. Insatser för att minska sjukfrånvaron och förbättra arbetsmiljön behöver genomföras på organisations-, arbetsplats- och individnivå. Under året kommer alla chefer att vidareutbildas inom SAM. I arbetet för att minska sjukfrånvaron är företagshälsovården en viktig strategisk partner och samarbetet som har pågått sedan 2020 kommer att intensifieras ytterligare 2023.

Förskolenämndens prioritering ska bidra till förflyttning kopplat till följande kommunfullmäktigemål:

- Malmö stad ska verka för att en större andel elever ska fullfölja en gymnasieutbildning inom 4 år
- Malmö stad ska verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas olika livsmiljöer
- Malmö stad ska vara en attraktiv arbetsgivare genom att säkerställa en god arbetsmiljö och trygga anställningar
- Malmö stad ska säkerställa en god kompetensförsörjning

Stärka ledning och styrning

Rektorens förutsättningar och möjligheter att ta ett helhetsansvar och leda det kompensatoriska arbetet varierar mellan förskoleområdena. På övergripande nivå behöver stödfunktionernas arbete i förhållande till rektorerna och det nära ledningsstödet genom biträdande rektorer och förste förskollärare samordnas tydligare och vidareutvecklas. Här ingår att fördjupa kunskaperna om rektors förutsättningar och möjligheterna att utveckla, effektivisera och anpassa stödinsatser och stödfunktioner i förhållande till enhetsnivån.

Det övergripande strategiska arbetet med ledarförsörjning och ledarutveckling utvecklas vidare. Arbetet sker med utgångspunkt i det komplexa ledaruppdraget som finns inom förskolan och syftar till att förbättra arbetsmiljön för både chefer och medarbetare samt öka förutsättningarna för ett närvarande och strategiskt ledarskap.

Som ett komplement till ledarutvecklings- och mentorskapsprogram inom staden fortsätter ledarutvecklingsprogrammet *Nya ledare* liksom *Ledarutvecklingsgrupper i förskolan* som riktar sig till ledningsfunktioner som har mer erfarenhet och söker fördjupning i ledarrollen. Fortlöpande genomförs dessutom kompetensutvecklingsinsatser för ledare inom olika ämnesområden, liksom behovsanpassad ledarcoachning, chefshandledning och utvecklingsinsatser för lokala ledningsgrupper.

Förskolenämndens prioritering ska bidra till förflyttning kopplat till följande kommunfullmäktigemål:

- Malmö stad ska verka för att en större andel elever ska fullfölja en gymnasieutbildning inom 4 år
- Malmö stad ska verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas olika livsmiljöer
- Malmö stad ska vara en attraktiv arbetsgivare genom att säkerställa en god arbetsmiljö och trygga anställningar
- Malmö stad ska säkerställa en god kompetensförsörjning

Stärka förutsättningarna för barns rätt till stöd, språkutveckling och värdegrundsarbetet

De senaste årens lägesbedömningar visar på utmaningar när det gäller likvärdigheten och kvaliteten i verksamheten kopplat till barns rätt till särskilt stöd, det språkutvecklande arbetet och förskolornas sätt att arbeta med förskolans värdegrund. För att öka måluppfyllelsen i verksamheten krävs arbete bland annat i form av kompetenshöjande insatser inom samtliga områden. För att i större utsträckning kunna rikta resurserna till de förskolor där behoven i barngrupperna är som störst behövs samordning och utveckling av huvudmannens övergripande stödfunktioner.

Genom Pedagogisk inspiration (PI), som är utbildningsförvaltningarnas samordnade funktion för

strukturerad samverkan med Malmö universitet och andra lärosäten, skapas förutsättningar för olika former av samarbeten mellan forskning och praktik som kan bidra till verksamhetens utveckling. Språkutveckling, med utgångspunkten att språk bidrar till att skapa en röd tråd i arbetet med barns lärande och utveckling, är ett av de prioriterade områdena för samverkan. Vidare är värdegrundsuppdraget ett centralt samarbetsområde. Under 2023 samverkar även utbildningsförvaltningarna inom ramen för PI kring en kunskapsöversikt om barns och ungas fysiska och psykiska hälsa.

Alla barns rätt till stöd

Som ett led i att utveckla en mer ändamålsenlig stödorganisation görs under 2023 fördjupade uppföljningar kring alla barns rätt till stöd för att belysa förskolornas förutsättningar att utveckla och anpassa arbetssätt och förskolornas sociala, pedagogiska och fysiska miljöer efter behoven i barngrupperna. Fokus i uppföljningsarbetet riktas både mot förskolenivån och den övergripande styrningen och ledningen inom området. Med denna insats vill nämnden åstadkomma stärkta förutsättningar för det kompensatoriska arbetet för att möta barnen och deras behov av utveckling och stöd.

Språkutvecklande arbete

Det språkutvecklande arbetet har stått i fokus de senaste åren. Bland annat har riktade insatser till förskolor med identifierade stödbehov genomförts i syfte att främja arbetet med högläsning, framför allt med fokus på de yngre barnens språkutveckling.

Under 2023 prioriteras arbete för att etablera en sammanhållen struktur för huvudmannens övergripande styrning och ledning av det språkutvecklande arbetet. Arbetet innefattar olika typer av läroplansrelaterade kompetensutvecklingsinsatser för att på olika sätt främja barns språkutveckling inom områden som barns flerspråkighet, barns andraspråkutveckling och interkulturellt förhållningssätt. Utvecklingsarbetet kommer till viss del att finansieras av statliga medel inom ramen för kvalitetshöjande åtgärder. Bland annat erbjuds förskolorna de kommande åren en treårig webbutbildning - *Mångfaldens förskola* - med fokus på språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i ett flerspråkighetsperspektiv.

Insatser planeras även för att främja den pedagogiska personalens språkutveckling. Särskild vikt i det fortsatta arbetet läggs vid att skapa förutsättningar för mer bestående effekter av de språkfrämjande insatser för förskolepersonal som Skolverket för närvarande erbjuder. En förstärkning görs under 2023 i form av fler vikarier i syfte att säkerställa bemanningen i samband med utbildningsinsatsen. Även denna insats ska möta barnens behov av en likvärdig förskola med hög kvalitet.

Malmö stad medverkar i nationellt forsknings- och utvecklingsprogram (FoU) om språkutvecklande förskola som syftar till att utveckla ny forskningsbaserad kunskap om metoder och arbetssätt i det språkutvecklande arbetet. Insatsen genomförs i samarbete med en forskargrupp från Göteborgs universitet och tio andra kommuner.

I samverkan med Malmö universitet har ett samarbete påbörjats för att etablera *Regionalt resurscentrum Musik i förskola* som bland annat syftar till att stärka kopplingarna mellan förskolläroutbildningen och det pedagogiska arbetet på kommunens förskolor. Samarbetet understryker musikens egenvärde i förskolan men handlar också om musikens koppling till frågor som rör barns språkutveckling, förskolans värdegrund och barns delaktighet och inflytande.

Förskolans värdegrund och det förebyggande och främjande arbetet mot hedersförtryck

Förskolornas sätt att arbeta med förskolans värdegrund, såsom den skrivs fram i skollagen och förskolans läroplan, är ett annat område inom vilket uppföljningar de senaste åren visat på bristande måluppfyllelse. Sedan ett antal år tillbaka genomförs kontinuerliga utbildningsinsatser för att stärka rektorernas och medarbetarnas kunskaper i det förebyggande och främjande arbetet, bland annat med fokus på förskolans värdegrundsuppdrag och normkritiskt förhållningssätt. Vidare genomförs kompetensutvecklingsinsatser utifrån särskild plan för kompetensutveckling kring hedersrelaterad problematik i samarbete med arbetsmarknads- och socialnämndens verksamhet.

I det fortsatta arbetet behöver de övergripande stödfunktionernas sätt att arbeta i förhållande till förskolorna ses över och göras mer ändamålsenligt. För att öka effektiviteten i det övergripande

åtgärdsarbetet behövs mer kunskap om förskolornas behov och förutsättningar för måluppfyllelse. Under 2023 prioriteras kartläggning av olika insatser som underlag för en samlad riktning. Med detta vill nämnden åstadkomma stärkta förutsättningar för en verksamhet i enlighet med skollagens och läroplanens förväntningar.

Förskolenämndens prioritering ska bidra till förflyttning kopplat till följande kommunfullmäktigemål:

- Malmö stad ska verka för att en större andel elever ska fullfölja en gymnasieutbildning inom 4 år
- Malmö stad ska verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas olika livsmiljöer

Vidareutveckla det systematiska kvalitetsarbetet

Det ingår i huvudmannens ansvar att utifrån orsaksanalyser vidta åtgärder för att höja kvaliteten i verksamheten. Detta ställer krav på lyhördhet i förhållande till professionens bedömningar och en förmåga att kontinuerligt göra justeringar i det övergripande systematiska kvalitetsarbetet för att kunna anpassa prioriteringar och sätt att arbeta efter behoven på enhetsnivån.

Uppföljning och utvärdering av det kompensatoriska arbetets effekter, och i vilken uträkning resurser används på sätt som främjar barns utveckling och lärande, behöver ske på samtliga ansvarsnivåer inom organisationen. De senaste årens lägesbedömningar och fördjupade uppföljningar har stärkt organisationens analysförmåga, både på enhetsnivå och på övergripande nivå, men visar också på behov av vidareutveckling

Det pågående arbetet för att stärka rektorernas och de lokala ledningsgruppernas lokala analysarbete behöver fortsätta. Vidare behöver kopplingarna mellan förskolornas och huvudmannens övergripande planering och uppföljning ytterligare stärkas. Detta för att skärpa precisionen i insatser och tydliggöra ansvarstagandet i det övergripande utvecklingsarbetet.

Förskolenämndens prioritering ska bidra till förflyttning kopplat till följande kommunfullmäktigemål:

- Malmö stad ska verka för att en större andel elever ska fullfölja en gymnasieutbildning inom 4 år
- Malmö stad ska verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas olika livsmiljöer
- Malmö stad ska vara en attraktiv arbetsgivare genom att säkerställa en god arbetsmiljö och trygga anställningar
- Malmö stad ska säkerställa en god kompetensförsörjning

Digitalisering som utvecklingsverktyg

Det fortsatta arbetet med digitalisering ska underlätta det läroplansbaserade arbetet med digitalt meningsskapande i förskolan och underlätta utveckling av olika processer inom nämndens verksamhet. Ett mer strukturerat och tydligt sätt att arbeta på övergripande nivå ska stärka förutsättningarna för arbetet närmast barnen i enlighet med läroplanens mål kring barns digitala lärande. En översyn av roller och uppgifter för att bättre tillgodose olika utvecklingsbehov i verksamheten inleds under året. Arbetet utifrån den LIKA-skattning, med tillhörande handlingsplan, som genomfördes år 2020 pågår och ska fortgå.

Det pågående arbetet med ett nytt elevadministrativt system för utbildningsförvaltningarna fortsätter under 2023. En ny och modern systemmiljö innefattar bland annat funktioner såsom systemstöd för placering av barn och analysstöd för uppföljning av kvalitet och ekonomi samt möjligheter till systemstöd för förskollärares planering och pedagogisk dokumentation.

Arbetet med att skapa en säker digital lösning för effektiv och säker kommunikation med vårdnadshavare är fortsatt ett prioriterat område. Arbetet med en digital plattform för kommunikation med vårdnadshavare (Tempus) fortsätter under första halvåret. I takt med att den nya plattformen implementeras minskar behovet av andra kanaler och många kommer därför kunna tas ur bruk under året. Detta gör att verksamheten får bättre förutsättningar att uppfylla serviceskyldigheten.

Ett utökat samarbete mellan utbildningsförvaltningarna kring systemförvaltning undersöks vidare under 2023. Syftet är att utveckla en samarbetsform som främjar samutnyttjande av resurser i så stor omfattning som möjligt. Vidare implementeras en ny samverkansmodell mellan alla förvaltningar och stadens serviceförvaltning kring behov, förankring och förväntningar. Modellen förväntas skapa förutsättningar både för effektiv administration och tekniska lösningar som bättre lever upp till förskolornas behov.

Förskolenämndens prioritering ska bidra till förflyttning kopplat till följande kommunfullmäktigemål:

- Malmö stad ska verka för att en större andel elever ska fullfölja en gymnasieutbildning inom 4 år
- Fler malmöbor, besökare och samhällsaktörer ska uppleva att Malmö stad levererar en god och likvärdig service genom hög tillgänglighet, professionellt bemötande, rätt kompetens samt genom att ligga i framkant i den digitala utvecklingen

Fler barn i förskola

Förskolenämnden kommer 2023 att fokusera på att utveckla sitt arbete för fler barn i förskolan utifrån de nya skollagskraven. Konkret innebär det att nämnden behöver rikta in den befintliga uppsökande verksamheten på att nå målgruppen i lagstiftningen. Med grund i lagkraven kommer nämnden ha tillgång till nya uppgifter kring de barn som inte går i förskolan och detta skapar nya förutsättningar att rikta och systematisera det uppsökande arbetet ytterligare. Genom en upparbetad samverkan med följande föreningar, Fryshuset, Rädda Barnen, Winnet och Yalla Trappan, har förskolenämnden avsatt resurser för att formera och organisera det uppsökande arbetet i enlighet med skollagskraven.

Vidare ska en översyn göras av pågående samverkansinsatser med arbetsmarknads- och socialnämnden som möter en stor andel familjer i sina verksamheter för att se om även dessa kan riktas tydligare enligt de nya kraven. Det gäller framförallt integrationscenter, försörjningsstödet Väster och boende för hemlösa barnfamiljer där det pågår samverkan. Samarbetet med arbetsmarknads- och socialnämnden är av stor vikt i det fortsatta uppsökande arbetet, särskilt i områden med låg inskrivningsgrad i förskola.

Kopplat till de nya lagkraven kommer även nämnden under slutet av våren 2023 gå ut med den nya typen av platserbjudanden utan ansökan till nyanlända barn i 3–5-årsåldern som inte går i förskola. Detta kräver anpassningar och förberedelser både i nämndens tillämpningsregler för placeringsarbetet och förberedelser i verksamhet och stödfunktioner. För verksamheten blir det centrala att förbereda mottagandet av barnen, men det kommer under våren 2023 även göras djupare analyser av hur detta kommer att påverka verksamheten bland annat ekonomiskt, kapacitets- och bemanningsmässigt.

Förskolenämndens prioritering ska bidra till förflyttning kopplat till följande kommunfullmäktigemål:

- Malmö stad ska verka för att en större andel elever ska fullfölja en gymnasieutbildning inom 4 år
- Malmö stad ska verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas olika livsmiljöer

Plan för ekonomin

Kommunens nämnder och styrelser har ansvar för sin ekonomi inom de ekonomiska ramar som fastställs av kommunfullmäktige. För förskolenämnden styr skollagen och skolförordningens bestämmelser hur bidrag till fristående förskolor och enskild pedagogisk omsorg ska fördelas. Det framgår i skollagstiftningen att bidraget till enskilda huvudmän ska bestämmas efter samma grunder som kommunen använder för den egna verksamheten.

Volymer

Utifrån den beslutade befolkningsprognosen är kommunbidragstilldelningen baserad på 490 barn färre än 2022. Andelen barn i befolkningen med förskoleplats, i både kommunal och fristående verksamhet, har det senaste året legat på i stort sett samma nivå. Detta innebär att knappt 90 procent av befolkningen i åldersgruppen 1-5 år har en plats inom förskoleverksamheten. Andelen barn med förskoleplats varierar inom åldersgrupperna 1-5 år och är i regel högre för de äldre barnen. Arbetet med att möta skollagsändringen avseende fler barn i förskola kan komma att påverka efterfrågan av förskoleplats. Effekterna av skollagsändringen utreds vidare under 2023.

Volymer	Budget 2022	Prognos 2022	Budget 2023	Förändring från budget 2022 till 2023
Antal barn i befolkningen 1-5 år	22 539	22 346	22 049	-490
Andel barn i befolkningen i förskoleverksamhet	88,8 %	88,7 %	88,8 %	0,0 %
Antal placerade barn	20 026	19 821	19 590	-436
Omräkning heltidsplatser	99,0 %	99,0 %	99,1 %	0,1 %
Antal heltidsplatser	19 818	19 623	19 414	-404

För 2023 budgeterar nämnden 19 414 heltidsplatser, vilket är 404 heltidsplatser färre än budget 2022. Bedömningen är att andelen barn i förskola som har en heltidsplats kommer att vara i princip densamma som tidigare år.

Antal heltidsplatser	Budget 2022	Prognos 2022	Budget 2023	Förändring från budget 2022 till 2023
Kommunal verksamhet	16 408	16 175	15 928	-480
Försäljning kommunal verksamhet	-20	-16	-20	0
Köp av andra kommuner	45	48	45	0
Fristående verksamhet i Malmö	3 255	3 289	3 331	76
Fristående verksamhet utanför Malmö	130	127	130	0
Totalt antal heltidsplatser	19 818	19 623	19 414	-404

Budgeterade heltidsplatser fördelas mellan kommunal och fristående verksamhet. Andelen platser inom fristående verksamhet bedöms öka till 2023. Det beror främst på att nämnden under 2022 fattat beslut om att ett flertal enskilda huvudmän har rätt att utöka antalet platser i sina verksamheter.

Bedömningen är att 17,8 procent av alla platser kommer att finnas i fristående förskolor eller enskild pedagogisk omsorg, vilket är en något högre andel än 2022.

Intäkter och kostnader

Intäkter

Medel för finansiering av den löpande verksamheten erhåller nämnden i form av kommunbidrag, vilket beslutas av kommunfullmäktige. Det ekonomiska ansvaret innebär att nämndernas nettokostnader inte får överskrida tilldelat kommunbidrag.

Utifrån kommunbidragsramen 2022 räknas nämndens ram upp för ökade kostnader. En höjning av personalomkostnadspålägget (PO-pålägget) i enlighet med uppgifter från Sveriges kommuner och regioner (SKR) innebär att personalkostnaderna beräknas öka med sammanlagt cirka 73 Mkr. I det sammantagna PO-pålägget ingår dels de arbetsgivaravgifter som bestäms av riksdagen (lagstadgade sociala avgifter), dels de avgifter som bestäms i kollektivavtal mellan SKR och fackföreningarna inom offentlig sektor (till försäkringar och avtalspensioner). Anledningen till höjningen är dels höjda premier i det nya pensionsavtal som ska tillämpas från och med 1 januari 2023, dels ett ökat prisbasbelopp och andra faktorer som leder till högre kostnader för den förmånsbestämda pensionen. Nämndens kompensation i kommunbidraget motsvarande förskoleförvaltningens ökade personalkostnader om cirka 73 Mkr. Nämnden ska enligt skollagens bestämmelser om bidrag på lika villkor betala ut bidrag till fristående huvudmän. Då ersättningen hanteras inom ramen för kommunbidraget ska nämnden betala ut cirka 13 Mkr till fristående huvudmän. Det får till följd att nämndens kostnader för ökat PO-pålägg inte täcks fullt ut.

Till 2023 höjs internräntan från 1,25 procent till 2,5 procent och även för detta får nämnden kompensation i kommunbidraget.

Jämfört med budget 2022 har nämndens budgetram räknats upp för ökade kostnader med 4,4 procent vilket motsvarar cirka 131,8 Mkr. Det är i enlighet med SKR:s sammanvägda bedömning av timlöneökning och konsumentprisindex (KPI). Förskolenämnden har ålagt ett effektiviseringskrav om motsvarande 49 Mkr. Samtidigt minskas kommunbidraget med 65,1 Mkr då befolkningen jämfört med nämndsbudget 2022 prognostiseras bli lägre.

Förskolenämndens totala kommunbidrag uppgår till 3 087,2 Mkr för 2023. Sammantaget ökar kommunbidraget med 90,3 Mkr, vilket framgår i tabellen nedan.

	Mkr
Kommunbidrag nämndsbudget 2022	2 996,9
Kommunbidragsjustering	72,6
Bas kommunbidrag	3 069,5
Utrymme för kostnadsökningar 4,4 %	131,8
Effektivisering 1,6 %	-49,0
Demografieffekt baserad på befolkningsprognos	-65,1
Övrig intäkt	0,0
Kommunbidrag nämndsbudget 2023	3 087,2
Ökning 2022-2023	90,3

Utöver kommunbidrag har förskolenämnden andra intäkter. Intäkter från statsbidrag uppgår till totalt 183,8 Mkr. Av statsbidragsintäkterna är den största delen statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder, vilket motsvarar cirka 130 Mkr. Resterande del av intäkterna består av statsbidrag för maxtaxa, OB-verksamhet samt ersättning för asylsökande barn i förskola.

Malmö stad använder sig av maxtaxa avseende barnomsorgsavgifter. Hur mycket hushållet maximalt ska betala för att ha sitt barn i förskola eller pedagogisk omsorg baseras på en procentsats av hushållets samlade inkomst upp till ett inkomsttak. Inkomsttaket räknas årligen fram av Skolverket. Statsbidraget används som kompensation för maxtaxan och minskar årligen i takt med att inkomsterna förväntas öka.

Som en del av regeringens ambition att minska antalet riktade statsbidrag utgår statsbidraget för bättre språkutveckling inför 2023 och bidragsramen för kvalitetshöjande åtgärder utökas i stället. Inför budgeten

2022 hade Skolverket ännu inte fattat beslut om statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder och därför räknade nämnden inte in det som en intäkt, därav skillnaden i beräknade intäkter avseende statsbidrag mellan 2022 och 2023.

Fristående verksamheter kompenseras vid utbetalning från kommunen med ett tillägg om sex procent på grundbeloppet då de saknar möjlighet att dra av kostnaderna för mervärdesskatt. Nämnden ansöker med anledning av detta om ersättning från staten, en intäkt som budgeteras till 34,1 Mkr.

Barn från andra kommuner som går i kommunal förskola i Malmö innebär 3,0 Mkr i budgeterade intäkter. I budgeten ingår också resurser med 2,4 Mkr avseende förskolans andel av Gröna skolgårdar samt för värdegrundsarbete. De totala intäkterna riktade till förskolenämnden uppgår därmed till 3 310,5 Mkr, vilket redogörs för i tabellen nedan.

Intäkter Mkr	Budget 2022	Budget 2023	Andel	Förändr. Budget 2023 mot Budget 2022	
				Mkr	%
Kommunbidrag	2 996,9	3 087,2	93,3%	90,3	3,0%
Statsbidrag	67,6	183,8	5,6%	116,2	172,0%
Ersättning av mervärdesskatt	32,2	34,1	1,0%	1,8	5,7%
Försäljning av plats annan kommun	2,9	3,0	0,1%	0,1	5,1%
Övriga intäkter	2,4	2,4	0,1%	0,0	0,0%
Total summa	3 102,0	3 310,5	100%	208,5	6,7%

Kostnader

Innan beräkning av grundbelopp till de fristående och kommunala verksamheterna, som sker enligt nämndens resursfördelningsmodell, dras vissa kostnader av från ovanstående intäkter.

Lokalkostnader Mkr	Budget 2022	Budget 2023	Andel	Förändr. Budget 2023 mot Budget 2022	
				Mkr	%
Hyror	374,2	394,4	73,5%	20,2	5,4%
Lokalvård	67,1	64,7	12,0%	-2,4	-3,6%
El	12,9	19,8	3,7%	7,0	54,0%
Övriga driftkostnader	35,4	33,4	6,2%	-2,0	-5,7%
Kapitalkostnader	24,0	24,7	4,6%	0,7	3,0%
Total summa	513,6	537,0	100,0%	23,4	4,6%

Lokalkostnader i de kommunala förskolorna och kommunal pedagogisk omsorg budgeteras till 537,0 Mkr. I beloppet ingår kostnader för hyra, lokalvård, vaktmästeri, el, kapital och löpande underhåll.

Lokalkostnaderna avseende de kommunala förskolorna ökar med 23,4 Mkr jämfört med 2022 års budget. Bashyran på nämndens hyreskontrakt justeras efter oktober månads konsumentprisindex (KPI). En av anledningarna till de ökade lokalkostnaderna är högre hyror som en följd av den höga inflationen. Även kostnader för elförbrukning väntas öka kommande år. Kostnader för lokalvård förväntas minska något.

Fristående verksamheter erhåller en ersättning som motsvarar kommunens genomsnittliga lokalkostnad på 33 740 kronor per plats. Denna kostnad budgeteras till totalt 104,4 Mkr.

Budgeten för tilläggsbelopp, förskoletransporter samt specialverksamheter uppgår till 61,8 Mkr för kommunala och fristående verksamheter. Till följd av lägre barnantal minskar kostnaden med 0,5 Mkr jämfört med budget 2022.

För familjecentraler och öppna förskolor budgeteras 25,2 Mkr. Detta inkluderar arbetet med uppsökande verksamhet och för att fler barn ska få ta del av Malmös naturmiljöer.

Kostnader för myndighetsutövning och administration, inklusive kostnader för administrativa lokaler, budgeteras till 181,5 Mkr. Inflationen medför ökade lokalkostnader, men till följd av planerade anpassningar och avvecklingar bedöms den faktiska lokalkostnadsökningen bli lägre än inflationen. Vidare innebär det högre PO-pålägget högre personalkostnader, vilket nämnden delvis fått kompensation för. Det förändringsarbete som bedrivits de senaste åren med inriktningen att stärka stödet till rektor i syfte att öka likvärdigheten innebär förstärkningar och därmed en något högre kostnad. Detta för att kunna genomföra de förändringar som nämnden ser behov av under 2023. Nämnden arbetar kontinuerligt för att anpassa omfattningen och fördelningen av stödresurser.

Det pågående projektet kring en modern systemmiljö är ett omfattande arbete som inkluderar många olika aspekter och kräver personella resurser. Effektiviseringar förväntas på sikt ske i form av högre kvalitet och stärkt informationssäkerhet. Vissa delar kommer att ta längre tid än planerat vilket gör att kostnader som var planerade för 2022 behöver budgeteras för 2023.

Nämnden avsätter 130,5 Mkr för insatser som avser statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder. Kommunerna kan använda bidraget för insatser både inom kommunala och fristående förskolor. Förskolenämnden beslutar om principerna för fördelning till fristående huvudmän i ett separat ärende (FSKF-2022-17673). Statsbidragen för maxtaxa, OB-verksamhet samt ersättning för asylsökande barn i förskola ingår i grundbeloppet till kommunala och fristående förskolor.

Fristående verksamheter erhåller utöver grundbeloppet ersättning för administration och mervärdesskatt. Kostnaden för detta budgeteras separat innan utrymmet för grundbelopp till kommunala och fristående verksamheter kan beräknas. Kostnaden för detta budgeteras till 45,5 Mkr.

För Malmöbarn som går i förskola eller pedagogisk omsorg i annan kommun beräknas kostnaden uppgå till 6,9 Mkr.

Kostnader Mkr	Budget		Andel	Förändr. Budget 2023 mot Budget 2022	
	2022	2023		Mkr	%
Lokalkostnader kommunal verksamhet	513,6	537,0	16,2%	23,4	4,6%
Lokalkostnadsersättning fristående verksamhet	100,9	104,4	3,2%	3,5	3,5%
Tilläggsbelopp, transporter och specialverksamheter	62,3	61,8	1,9%	-0,5	-0,8%
Familjecentraler, öppna förskolor, uppsökande verksamhet	22,9	25,2	0,8%	2,3	10,1%
Nämnd	1,9	2,1	0,1%	0,2	10,3%
Insatser riktade statsbidrag	15,1	130,5	3,9%	115,5	766,4%
Myndighetsutövning och administration	168,4	181,5	5,5%	13,0	7,7%
Ersättning administration och mervärdesskatt fristående	43,3	45,5	1,4%	2,1	4,9%
Ersättning för verksamhet i annan kommun	6,5	6,9	0,2%	0,3	5,1%
Kostnader innan resursfördelning	935,0	1 094,9	33,1%	159,9	17,1%
Att resursfördela kommunal verksamhet	1 796,4	1 820,1	55,0%	23,7	1,3%
Att resursfördela fristående verksamhet	370,6	395,5	11,9%	24,9	6,7%
Belopp till resursfördelning	2 167,0	2 215,6	66,9%	48,6	2,2%
Total summa	3 102,0	3 310,5	100,0%	208,5	6,7%

Grundbelopp

Förskolenämndens resursfördelningsmodell syftar till att ge huvudmän möjlighet att erbjuda en likvärdig förskola. I modellen regleras fördelning av grundbeloppet i form av grundersättning, strukturersättning samt ersättning för lokalkostnader. Därutöver erhåller fristående verksamheter ersättning för administrativa kostnader och mervärdesskatt. Vad som mer ingående styr ersättning som en förskola eller pedagogisk verksamhet får per barn beskrivs i bilaga *Regler för ersättning till kommunala och fristående förskolor*

och pedagogisk omsorg. Fördelning av ersättning på enhetsnivå finns i bilaga *Grundbelopp till förskolor och pedagogisk omsorg 2023*.

Återstående budget uppgår för 2023 till 2 215,6 Mkr. Detta belopp fördelas på de 19 414 heltidsplatser som budgeteras i kommunal verksamhet samt i fristående förskoleverksamhet och enskild pedagogisk omsorg. Beloppet fördelas enligt resursfördelningsmodellen och viktas utifrån ålderskategori och om barnet har en hel- eller deltidsp plats. Se bilaga *Specifikation av grundbelopp 2023* för en mer detaljerad beräkning.

År 2023 ökar grundersättningen med 4 596 kr per plats, eller 4,4 procent, jämfört med budgeten för 2022.

De fristående förskolorna erhåller en ökad lokalkostnadsersättning om 2 417 kr per plats. För de fristående förskolorna blir den sammantagna ersättningen totalt 5,1 procent högre jämfört med nämndsbudgeten 2022. Lokalkostnadsersättningen per plats till fristående förskolor ökar på grund av att de kommunala förskolornas lokalkostnader ökar samt att lokalkostnaderna fördelas på färre antal barn i den kommunala verksamheten.

Den kommunala och enskilda pedagogiska omsorgen får också en ökad grundersättning. Detta med 4,4 procent jämfört med föregående år. Lokalkostnadsersättningen ökar, till 6 533 kr per plats vilket motsvarar 4,2 procent. För den enskilda pedagogiska omsorgen innebär detta att den sammantagna ersättningen ökar med 4,4 procent.

Kommunal förskola	Budget 2022	Budget 2023	Förändring mellan Budget 2022 och Budget 2023	
Grundersättning (snitt)*	105 103	109 699	4 596	4,4%
Totalt per plats kr	105 103	109 699	4 596	4,4%

Fristående förskola	Budget 2022	Budget 2023	Förändring mellan Budget 2022 och Budget 2023	
Grundersättning (snitt)*	105 103	109 699	4 596	4,4%
Lokalkostnadsersättning	31 323	33 740	2 417	7,7%
Totalt per plats kr	136 426	143 439	7 013	5,1%

Kommunal pedagogisk omsorg	Budget 2022	Budget 2023	Förändring mellan Budget 2022 och Budget 2023	
Grundersättning (snitt)*	105 103	109 699	4 596	4,4%
Totalt per plats kr	105 103	109 699	4 596	4,4%

Enskild pedagogisk omsorg	Budget 2022	Budget 2023	Förändring mellan Budget 2022 och Budget 2023	
Grundersättning (snitt)*	105 103	109 699	4 596	4,4%
Lokalkostnadsersättning	6 267	6 533	266	4,2%
Totalt per plats kr	111 370	116 232	4 862	4,4%

*) Grundersättningen är beräknad som ett viketat genomsnitt av grundersättningen för yngre och äldre barn

Strukturersättningen i Malmös resursfördelningsmodell är viktad efter socioekonomiska faktorer och beror på hur förskolans vårdnadshavare svarar mot ett antal förklaringsvariabler. Totalt fördelas 88,6 Mkr i strukturersättning, vilket motsvarar fyra procent av det totala grundbeloppet. För både kommunal och fristående verksamhet beslutas storleken på varje enhets specifika strukturersättning beroende på avläsningen av inskrivna barn i september 2022, vilket gäller under år 2023.

Budget för kommunala förskolor

Nämnden fördelar inom sitt ansvarsområde som huvudman för de kommunala förskolorna resurser utefter verksamhetens behov och förutsättningar.

Utöver det ovan redovisade grundbeloppet tillkommer statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder motsvarande 116,1 Mkr. Merparten av statsbidraget, 88 Mkr, budgeteras som en intäkt för de kommunala förskolorna, vilket motsvarar 5 530 kr per plats. Statsbidraget får användas till att sträva efter att barngrupperna har en storlek som överensstämmer med Skolverkets riktmärke för barngruppernas storlek i förskolan, att bibehålla eller rekrytera personal i förskolan samt till kompetensutveckling för förskollärare och annan personal som arbetar i barngrupper i förskolan. Rektorererna gör bedömningar om användningen utifrån kunskap om förskolornas förutsättningar och barnens behov.

En del av statsbidraget, motsvarande 10 Mkr, används till att stärka upp bemanningsenheten som kan stödja verksamheten i samband med olika kompetensutvecklingsinsatser. Resterande del av statsbidraget används till att finansiera kompetensteam och insatser inom det språkutvecklande arbetet.

Utöver statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder tillkommer intäkter för medarbetare som innefattas av statsbidraget Lärarlönelyftet, intäkter som består av arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt fondmedel. Dessa intäkter varierar mellan olika enheter.

De kommunala enheterna erhåller även intäkter till följd av barnomsorgsavgifter. Dessa intäkter budgeteras till totalt 164,4 Mkr och motsvarar 10 320 kr per plats. I jämförelse med föregående års budget är det en ökning med cirka 10 Mkr. Det beror till största del på att de maximala avgiftsnivåerna justeras upp av Skolverket som en följd av ett höjt inkomsttak (FSKF-2022-17672). Under 2021 systematiserades de avgiftskontroller som görs för att säkerställa att rätt barnomsorgsavgifter har debiterats. De fristående verksamheterna erhåller barnomsorgsavgifter direkt från vårdnadshavarna.

Stödfunktioner inom nämndens verksamhet har setts över för att öka likvärdigheten i förskoleverksamheten och är en avgörande faktor för det kompensatoriska uppdraget. Likvärdighetsresurser finansieras gemensamt men fördelas efter behov. Dessa innefattar bemanningsenheten och enheten för pedagogisk utveckling. Vidare finansieras vissa verksamhetskostnader gemensamt av alla utbildningsområden, till exempel försäkringar, licenser och Pedagogisk Inspiration (PI).

Varje utbildningsområde har, utöver kostnaderna som finansieras gemensamt, områdescentrala kostnader för ledningsgrupper. Dessa kostnader beslutar respektive utbildningschef om utifrån sin organisering och behoven i området.

De gemensamma och områdescentrala kostnaderna uppgår till totalt 343,8 Mkr, vilket i genomsnitt motsvarar 21 538 kr per plats.

Intäkter och gemensamma kostnader för en genomsnittlig kommunal förskola framgår av nedanstående tabell.

	Budget 2022	Budget 2023	Förändring
	Kr per plats	Kr per plats	från 2022
Intäkter och gemensamma kostnader kommunal förskola			
Grundersättning	105 103	109 699	4 596
Strukturersättning (snitt för kommunala enheter)	4 754	4 855	101
Intäkter från barnomsorgsavgifter	9 420	10 320	900
Statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan	778	5 530	4 752
Gemensamma kostnader	-9 657	-10 323	-666
Områdescentrala kostnader (snitt för alla utb.områden)	-10 805	-11 215	-410
Totalt kommunal förskola	99 593	108 866	9 273

De kommunala enheterna lägger efter denna fördelning sina detaljbudgetar. Merparten av kostnaderna är personalkostnader där det högre PO-pålägget innebär kostnadsökningar motsvarande cirka 3,4 procent. Vidare ser nämnden även ökade kostnader för måltider och material som också finansieras av respektive förskola. Bedömningen är att kostnadsökningar och effektiviseringskrav kan hanteras inom befintlig budget, utifrån att det är möjligt att använda statsbidraget både för kvalitetshöjande åtgärder och för att bibehålla personal. Däremot föreligger en osäkerhetsfaktor givet dagens inflationsläge och andra för nämnden icke påverkansbara faktorer vilka kan resultera i ett negativt ekonomiskt resultat för nämnden.

Resultaträkning

Intäkterna avseende bidrag förväntas bli högre jämfört med budget 2022. Den främsta anledningen till detta är att statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inte fanns med i budgeten inför år 2022.

Personalkostnaderna ökar i jämförelse med budget och prognos 2022 som en följd av löneökningar. Det högre PO-pålägget innebär också ökade kostnader.

Interna transaktioner budgeteras till 2 565 Mkr och ingår i raderna Övriga intäkter samt Övriga kostnader. Ett högre grundbelopp jämfört med budget 2022 och kostnader kopplade till insatser avseende riktade statsbidrag får till följd att Övriga kostnader ökar.

Tkr	Budget 2022	Prognos 2022	Budget 2023	Förändring från prognos 2022 till budget 2023	Förändring från budget 2022 till budget 2023
Bidrag	116 627	247 390	230 551	-16 839	113 924
Övriga intäkter	2 598 930	2 558 901	2 742 213	183 312	143 283
Totala intäkter	2 715 557	2 806 291	2 972 764	166 473	257 207
Lönekostnader	-1 444 677	-1 449 942	-1 489 935	-39 993	-45 258
PO-Pålägg	-574 024	-578 938	-663 568	-84 630	-89 544
Övriga personalkostnader	-772	-765	-1 150	-385	-378
Totala personalkostnader	-2 019 473	-2 029 645	-2 154 653	-125 008	-135 180
Lokal- och markhyror	-392 010	-386 757	-416 421	-29 664	-24 411
Övriga kostnader	-3 273 335	-3 288 887	-3 460 192	-171 305	-186 857
Avskrivningar	-26 329	-26 398	-25 835	563	494
Totala övriga kostnader	-3 691 674	-3 702 042	-3 902 448	-200 406	-210 774
Nettokostnad exkl. finansnetto	-2 995 590	-2 925 396	-3 084 337	-158 941	-88 747
Kommunbidrag	2 996 872	2 996 872	3 087 164	90 292	90 292
Finansiella intäkter	0	0	0	0	0
Finansiella kostnader	-1 282	-1 476	-2 827	-1 351	-1 545
Resultat	0	70 000	0	-70 000	0
Nettokostnad	-2 996 872	-2 926 872	-3 087 164	-160 292	-90 292

Investeringsram

Typ av investering	Prognos 2022	Budget 2023	Förändring
Inventarier i samband med nybyggnation	8 500	13 500	5 000
Förbättringar i inne- och utemiljö på befintliga förskolor	12 000	12 000	0
Säkerhet	7 500	7 500	0
Utbildningsområden	2 000	2 000	0
Summa	30 000	35 000	5 000

Nämndsbudgeten ska baseras på investeringsramar enligt budgetbeslut i kommunfullmäktige. Nämndens investeringsram uppgår för 2023 till 35 Mkr.

Av investeringsramen avsätts 13,5 Mkr till investeringar i samband med nybyggnation. Under 2023 är det förskolorna Bollen och Sif samt två nya familjecentraler som färdigställs. 19,5 Mkr av investeringsramen investeras i redan befintliga förskolor. Av detta belopp anslås 12,5 Mkr till planerade förbättringar i inne- och utemiljön. För en förbättrad kvalitet och en trygg och säker miljö i förskolor avsätts 7,5 Mkr till åtgärder avseende säkerhet.

Resterande 2 Mkr för 2023 tilldelas utbildningsområdena med 0,5 Mkr vardera.